

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus III. vtrum in Christo fuerint duæ voluntates quantum ad
rationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

referuntur Themistius, Theodosius, & alij antiquiores huius heresis patroni, quamuis fere omnes illi vnam tantum naturam in Christo ponerent. Damascenus etiam, qui Machario antiquior fuit contra hanc heresim disputauit lib. 3. de fide. c. 14.

In solutione ad primum & secundum declarat D. Tho. optime, quomodo humana voluntas Christi possit esse instrumentum voluntatis diuinæ, & ad nutum illius gubernari, & nihilominus libero & perfecto modo ac connaturali operari. Et significat D. Tho. ita fuisse motam Christi voluntatem à verbo diuino, sicut solent voluntates iustæ, & sanæ ad nutum diuinæ gratiæ moueri. Quod valde notandum est pro ijs, quæ sequenti disput. trademus. Aliæ solutiones clare sunt.

ARTICVLVS II.

Verum in Christo fuerit aliqua voluntas sensualitatis, præter rationis voluntatem.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerit aliqua voluntas sensualitatis præter rationis voluntatem. Dicit enim Philoſophus in 3. de Anima, * quod voluntas in ratione est; in sensitiuo autem appetitu est irascibilis & concupiscibilis. Sed sensualitas significat appetitum sensitiuum. Ergo non fuit in Christo voluntas sensualitatis.

2. Præterea, Secundum Auguſt. 12. de Tri. * sensualitas significatur per serpentem. Sed nihil serpentinum fuit in Christo, habuit enim similitudinem animalis venenosi sine veneno, vt Auguſt. dicit * super illud Ioan. 3. Sicut exaltauit Moyses serpentem in deserto. Ergo in Christo non fuit voluntas sensualitatis.

3. Præterea, Voluntas sequitur naturam, vt dictum est. * Sed in Christo non fuit nisi vna natura præter diuinam. Ergo in Christo non fuit, nisi vna voluntas humana.

Sed contra est, quod Ambr. dicit in 2. ad Gratianum Imp. * Mea est voluntas, quam suam dicit, quia vt homo suscepit tristitiam meam. Ex quo datur intelligi, quod tristitia pertineat ad humanam voluntatem in Christo. Sed tristitia pertinet ad sensualitatem, vt in secunda parte habitum est. * Ergo videtur, quod in Christo sit voluntas sensualitatis, præter voluntatem rationis.

Respondetur dicendum, quod sicut prædictum est, Filius Dei humanam naturam assumpsit cum omnibus, quæ pertinent ad perfectionem ipsius naturæ humanæ. In humana autem natura includitur etiam natura animalis, sicut in specie includitur genus. Vnde oportet, quod Filius Dei assumpsit cum humana natura, etiam ea, quæ pertinent ad perfectionem naturæ animalis, inter quæ est appetitus sensitiuus, qui sensualitas dicitur: & ideo oportet dicere, quod in Christo fuerit sensualis appetitus siue sensualitas. Sciendum est etiam, quod sensualitas siue sensualis appetitus, in quantum est natus obedire rationi, dicitur rationalis per participationem, vt patet per Philoſ. in 1. Ethicorum. * Et quia voluntas est in ratione (vt dictum est) pari ratione potest dici, quod sensualitas sit voluntas per participationem.

Ad primum ergo dicendum, quod ratio illa procedit de voluntate essentialiter dicta, quæ non est nisi in parte intellectiua. Sed voluntas participatiue dicta, potest esse in parte sensitiua in quantum obedit rationi.

Ad secundum dicendum, quod sensualitas signatur per serpentem non quantum ad naturam sensualitatis, quam Christus assumpsit; sed quantum ad corruptionem somitis, quæ in Christo non fuit.

Ad tertium dicendum, quod, vbi est vnus propter alterum, ibi vnum tantum esse videtur, sicut superficies, quæ est visibilis per colorem, est vnum visibile cum colore. Et similiter, Fr. Suarez Tom. 1.

quia sensualitas non dicitur voluntas, nisi quia participat voluntatem rationis: sicut est vna natura humana in Christo, ita etiam ponitur vna voluntas humana in Christo.

COMMENTARIVS.

Supra hic articulus expositus est à nobis q. 15. vbi de appetitu sensitiuo Christi Domini egimus, quia necessarium nobis visum est, ad explicandum motus & actus eius, de quibus D. Thomas ibi disseruit. Hic vero propter coniunctionem, quam appetitus cum voluntate habet, sermonem de illo miscuit. Est autem litera eius satis clara. De re vero ipsa nihil aliud à nobis dicendum occurrit.

ARTICVLVS III.

Verum in Christo fuerint due voluntates quantum ad rationem.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod in Christo fuerint due voluntates, quantum ad rationem. Dicit enim Damascenus * in 2. lib. quod duplex est hominis voluntas, scilicet, naturalis, quæ vocatur thelipsis, & voluntas rationalis, quæ vocatur bulipsis. Sed Christus in humana natura habuit, quicquid ad perfectionem humanæ naturæ pertinet. Ergo vtraque prædictarum voluntatum fuit in Christo.

2. Præterea, Vis appetitiua diuersificatur in homine secundum diuersitatem virtutis apprehensiuæ. & ideo secundum differentiam sensus & intellectus diuersificatur in homine appetitus sensitiuus & intellectiuus. Et similiter in quantum ad apprehensionem hominis ponitur differentia rationis & intellectus, quorum vtrumque fuit in Christo. Ergo fuit in eo duplex voluntas, intellectiualis, & alia rationalis.

3. Præterea, A quibusdam ponitur in Christo voluntas pietatis, quæ non potest poni nisi ex parte rationis. Ergo in Christo ex parte rationis sunt plures voluntates.

Sed contra est, quod in quolibet ordine est vnum primum mouens; sed voluntas est primum mouens in genere humanorum actuum. Ergo in vno homine non est, nisi vna voluntas proprie dicta, quæ est voluntas rationis: Christus autem est vnus homo. Ergo in Christo est vna tantum voluntas humana.

Respondetur dicendum, quod, sicut dictum est, * voluntas quandoque accipitur pro potentia & quandoque pro actu. Si ergo voluntas accipitur pro actu, sic oportet in Christo ex parte rationis ponere duas voluntates, id est, duas species actuum voluntatis. Voluntas enim, vt in secunda Parte dictum est, * & est finis, & est eorum, quæ sunt ad finem, & alio modo P. 1. q. 8. ar. 2. & 3. fertur in vtrumque. Nam in finem fertur simpliciter & absolute, sicut in id, quod est secundum se bonum. In id autem, quod est ad finem, fertur cum quadam comparatione, secundum quod habet bonitatem ex ordine ad aliud. Et ideo alterius rationis est actus voluntatis, secundum quod fertur in aliquid, quod est secundum se volitum, vt sanitas (quod à Damasc. * vocatur thelipsis, id est, simplex voluntas: & à Magistris vocatur voluntas vt natura) & alterius rationis est actus voluntatis, secundum quod fertur in aliquid, quod est volitum solum ex ordine ad alterum, sicut est sumptio medicine: quem quidem voluntatis actum Damasc. * vocat bulisim, id est, consiliatiua voluntatem, à Magistris autem vocatur voluntas vt ratio. Hac autem diuersitas actus non diuersificat potentiam, quia vterque actus attenditur ad vnam communem rationem obiecti, quod est bonum. Et ideo dicendum est, quod si loquamur de potentia voluntatis, in Christo

D d d 2 est v.

est una sola voluntas humana, essentialiter, & non participative dicta. Si vero loquamur de voluntate, quæ est actus, sic distinguitur in Christo voluntas, quæ est ut natura, quæ dicitur thelipsis, & voluntas, quæ est ut ratio, quæ dicitur bulipsis.

Ad primum ergo dicendum, quod ille duæ voluntates non differuntur secundum potentiam, sed solum secundum differentiam actus, ut dictum est.

In corp. art.
P. p. q. 79.
art. 8.

Ad secundum dicendum, quod etiam intellectus & ratio non sunt diuere potentie, ut in prima parte dictum est.

Ad tertium dicendum, quod voluntas preteritis non videtur esse aliud, quam voluntas, quæ consideratur ut natura, in quantum, scilicet, refertur ad alienum malum absolute consideratum.

COMMENTARIUS.

Articulus hic solum est positus ad explicandum varios modos operandi eiusdem voluntatis Christi, & diuersa nomina, quæ ab illis sortitur. Et licet est satis clara, docet enim D. Tho. vnam esse voluntatem humanam Christi, quæ interdum operatur ut ratio, interdum ut natura. Quæ doctrina ex i. p. & i. 2. constare etiam potest, nam in hoc eadem est ratio de Christo, & de aliis hominibus. In sequentibus etiam disputationibus nonnulla addemus.

ARTICVLVS IV.

Verum in Christo fuerit liberum arbitrium.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerit liberum arbitrium. Dicit enim Damasc. in 3. lib. Gnomonem autem, id est, sententia, vel mentem, vel excogitationem, & probare sim, id est, electionem, in Domino dicere impossibile est, si proprie loqui volumus. Maxime autem in his, quæ sunt fidei, est proprie loquendum. Ergo in Christo non fuit electio & per consequens nec liberum arbitrium, cuius actus est electio.

117
3. d. 14. art. 1.
q. 1. cor. &
dis. 17. art. 1.
q. 3. 5. Et dis.
18. art. 2. 5.
lib. 3. c. 14.
non precul
fina.

lib. 3. Ethic. 3.
circa fi. 105

q. 15. art. 1.
et 2.

art. 1. huius
q. ad 3.

lib. 3. Ethic. 6.
2. in fi. 105.

P. p. q. 83.
art. 4.

P. p. q. 8 art.
3. & p. 2. q. 13.
art. 1.

2. Præterea Philosoph. dicit in 3. Ethic. quod electio est appetitus preconiliati. Sed consilium non videtur fuisse in Christo, quia non consiliatur, de quibus certi sumus: Christus autem de omnibus certitudinem habuit. Ergo in Christo non fuit electio, & sic nec liberum arbitrium.

3. Præterea Liberum arbitrium se habet ad vtrumque. Sed voluntas Christi fuit determinata ad bonum, quia non potuit peccare, sicut supra dictum est. Ergo in Christo non fuit liberum arbitrium.

Sed contra est, quod dicitur Isai. 7. Butyrum & mel comeder, ut sciat reprobare malum, & eligere bonum, quod est actus liberi arbitrij. Ergo in Christo fuit liberum arbitrium.

Respondetur dicendum, quod, sicut dictum est, in Christo fuit duplex actus voluntatis. Vnus quidem, quo eius voluntas ferebatur in aliquid per ordinem ad aliud, quod pertinet ad rationem finis. Alius autem, secundum quem eius voluntas ferebatur in aliquid per ordinem ad aliud, quod pertinet ad rationem eius, quod est ad finem. Differt autem, ut Philosophus dicit in 3. Ethic. electio à voluntate in hoc, quod voluntas, per se loquendo, est ipsius finis: electio autem eorum quæ sunt ad finem. Et sic simpliciter voluntas est idem, quod voluntas ut natura. Electio autem est idem, quod voluntas ut ratio, & est proprius actus liberi arbitrij, ut in prima Parte dictum est. Et ideo, cum in Christo ponatur voluntas ut ratio, necesse est etiam ponere electionem, & per consequens liberum arbitrium, cuius actus est electio, ut in prima parte habitum est.

Ad primum ergo dicendum, quod Damasc. excludit à Christo electionem, secundum quod intelligit in nomine electionis

Actionis importari dubitationem. Hac tamen dubitatio non est de necessitate electionis, quia etiam Deo conuenit eligere, secundum illud Ephes. 1. Elegit nos in ipso, &c. cum tamen in Deo nulla sit dubitatio. Accidit tamen dubitatio electioni, in quantum est in natura ignorante. Et idem dicendum est de alijs, de quibus fit mentio in autoritate prædicta.

Ad secundum dicendum, quod electio præsupponit consilium non tamen sequitur ex consilio, nisi iam determinatum per iudicium. Illud enim, quod iudicamus agendum post inquisitionem consilij, eligimus, ut in 3. Ethicorum dicitur. Et ideo, si aliquid iudicetur ut agendum absque dubitatione, & inquisitione precedente, hoc sufficit ad electionem. Et sic patet, quod dubitatio siue inquisitio, non per se pertinet ad electionem, sed solum secundum quod est in natura ignorante.

B Ad tertium dicendum, quod voluntas Christi, licet sit determinata ad bonum, non tamen est determinata ad hoc vel ad illud bonum. Et ideo pertinet ad Christum, eligere per liberum arbitrium confirmatum in bono, sicut ad Beatos.

DISPUTATIO XXXVII.

In quinque Sectiones distributa.

De voluntate humana Christi, eiusque libertate.

C De hac sola facultate animæ Christi superest nobis disputare, quam disputationem in hunc locum distulimus, ne à D. Tho. ordine recederemus, nam alioqui disputanda fuisset statim post tractatum de intellectu, prius quam de appetitu sensitiuo diceremus. De hac autem potentia duo disputanda videntur. Primo de ipsa potentia & modo operandi, quem in Christo habuit; deinde de actibus & efficacia eius, nam cætera, quæ de eius virtutibus considerari possunt, supra quaestione septima, satis disputata sunt.

SECTIO I.

Verum in Christo fuerit voluntas humana.

Errores, qui circa quaestionem hanc olim fuerunt, satis in expositione textus D. Tho. explicati sunt, ex quibus, qui processerunt ex alijs erroribus, scilicet, quia vel negarunt duas naturas, vel vnā personā Christi, satis in superioribus refutati sunt. Monothelitarum vero proprie sunt hoc loco refutandi, eorum tamen sensus ambiguus est, quia ut refert Agat. Pap. in epist. quæ refertur VI. Synod. est. 4. tam varie tamque confuse locuti sunt, ut vix satis constet, quo sensu errorem suum asseruerint. In primis vero certum est, illos non negasse habere Christum diuinam voluntatem: cum ergo dicebant, Christum tantum habere vnā voluntatem, constabat eum errorem incidisse, quia putabant, Christum carere humana voluntate. Sed hoc quatuor modis asserere potuerunt. Primo, negando duas naturas Christi, & ita refert hunc errorem Præteol. verbo, Monophysitæ. Secundo, non negando duas substantiales naturas, sed tantum ipsam potentiam voluntatis humanæ, & hoc sub dubitatione indicat: Castro, verbo, Christus, hæres. 6. Tercio non negando potentiam, sed omnem eius actum, ut Caiet. hicin. interpretari videtur. Quarto, nec potentiam, nec omnem actum simpliciter negando, sed solum propriam determinationem, vel deliberationem voluntatis humanæ, ita ut dixerint, voluntatem Christi esse vnā, veritate motionis liberæ, ut sicut actio elemosynæ dicitur vna moraliter, quia vnica motione libera sit, licet